

Datum: 10. 5. 2010

OBRAZLOŽITEV

1. Mestni svet pripravljavcu gradiva nalaga, da do predloga Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o ureditvenem načrtu za Center za ravnanje z odpadki Gajke v Spuhlji:

- pridobi vsa potrebna soglasja, ki jih predvideva veljavna zakonodaja,
- se predstavijo in vrednotijo možne variante v primeru, da ne pride do spremembe in izvedbe prostorskega načrta,
- se uskladi in reši vsa problematika s četrtnimi skupnostmi v eventualnem pripadajočem vplivnem območju lokacije odlagališča CERO Gajke v Spuhlji,
- se glede na trditve, da izvajanje ravnanja z odpadki v CERO Gajke v Spuhlji ni bilo optimalno, predstavijo razlike vplivov na okolje v zatečenem stanju in po vzpostavitvi nove tehnologije.

- pridobi vsa potrebna soglasja, ki jih predvideva veljavna zakonodaja,

Vsak prostorski akt se v MO Ptuj pripravlja in sprejema v skladu z veljavno zakonodajo, ki vključuje tudi izvedbo vseh potrebnih predhodnih postopkov in pridobitev vseh potrebnih predhodnih dokumentov kot je navedeno v nadaljevanju.

S sklepom o pričetku postopka priprave prostorskega akta se določilo nosilci urejanja prostora, ki na izdelani osnutek podajo svoje smernice, strokovne podlage in projektne pogoje. Kasneje ti isti nosilci urejanja prostora podajo svoje mnenje, ali so v izdelanem predlogu prostorskega akta njihove smernice upoštevane.

Če nosilci urejanja prostora v roku 30 dni ne dajo smernic, se šteje, da jih nimajo, pri čemer pa mora pripravljavec upoštevati vse zahteve, ki jih za načrtovanje predvidene prostorske ureditve določajo veljavni predpisi.

V skladu z navedenim postopkom se pridobivajo smernice in mnenja tudi za spremembe in dopolnitev UN za CERO Gajke.

- se predstavijo in vrednotijo možne variante v primeru, da ne pride do spremembe in izvedbe prostorskega načrta,

Menimo, da je odgovor na to vprašanje potrebno pojasniti širše, in sicer z dodatno utemeljitvijo izbrane variante, ki sledi v nadaljevanju. Sprememba zakonodaje, ki je z vstopom Slovenije v EU postavila nove standarde na področju ravnanja z odpadki, je hkrati pomenila tudi zahtevo po spremembi tehnoloških in s tem projektних rešitev na CERO Gajke. Po prvotnem projektu predvidena obdelava mešanih komunalnih odpadkov in predelava biološko razgradljivih odpadkov ne izpolnjujeta več zahtevnih okoljskih standardov. Na podlagi teh dejstev smo pričeli iskati nove tehnološke rešitve, ki so hkrati tudi pogoj za pridobitev potrebnih okoljevarstvenih dovoljenj po IPPC direktivi, kot osnove za nadaljnje obratovanje CERO Gajke. Če bi želeli z obstoječim načinom kompostiranja izpolniti nove zakonodajne okvirje, bi bilo potrebno produkt pred odlaganjem na odlagališče dodatno obdelovati, kar pa bi bilo na eni strani drago, na drugi strani pa so tovrstne naprave energetsko zelo potratne. Zato smo pričeli iskati nove tehnologije, ki so bile v tistem obdobju še v fazi

testiranja. Po dveh letnem testiranju na več lokacijah po Franciji, Veliki Britaniji in v skandinavskih deželah, se je kot ena najprimernejših pokazala tehnologija obdelave biološko razgradljivih odpadkov po principu suhe anaerobne fermentacije, tako imenovani 3A sistem, ki omogoča sočasno snovno in energetsko izrabo biološko razgradljivih odpadkov. Produkt predelave je praktično inertiziran in volumsko zmanjšan na polovico, ker pomeni, da praktično deponijski plin z odlaganjem tako obdelanega odpadka v odlagalnem polju ne nastaja več. V postopku anaerobne fermentacije je nastajanje deponijskega plina kontrolirano in se odvija v približno 6 tednih, nastali plin metan pa se zajema ter toplotno in energetsko izrabi. Celoten proces se odvija v sistemu zaprtih hal, v katerih z izsesavanjem onesnaženega zraka ustvarimo podtlak, ki onemogoča širjenje smradu izven hale, posesan zrak pa se pred izpustom v ozračje prečisti na biofiltru, nameščenem na strehi hale. Zaradi vseh navedenih prednosti smo kot najprimernejšo izbrali omenjeno tehnologijo, ki ne zagotavlja le predelave odpadkov, pač pa tudi preko proizvedene toplote in električne energije znižujemo obratovalne stroške samega centra.

Sprememba zakonodaje in zahteve Ministrstva za okolje in prostor v postopku pridobivanja okoljevarstvenega dovoljenja po IPPC direktivi je pomembno vplivala tudi na potrebo po spremembi osnovnega projekta glede načina izvedbe odplinjevanja odlagališčnega plina. Namesto predvidenega horizontalnega plinskega sistema je potrebno vgraditi vertikalni plinski sistem. Horizontalni plinski sistem se je skozi prakso namreč izkazal kot manj zanesljiv tako glede varnosti kot učinkovitih rezultatov zbranih količin odlagališčnega plina. Je pa še ena pomembna pomanjkljivost, da se ga lahko izvede šele po zapolnitvi odlagalnega polja, medtem ko je v času polnjena odlagališča neodplinjevano. Zaradi omenjenih ugotovitev in praktičnih izkušenj s tovrstnimi sistemi, le-teh ni več dovoljeno vgrajevati, kar je vodilo k nujni spremembi projekta iz leta 2002. Pomembna zahteva pri izvedbi vertikalnega sistema odplinjevanja pa je zahtevana optimalna višina vertikalnih plinjakov, ki je pogoj za vzpostavitev sesalnega efekta in s tem učinkovitega in varnega odplinjevanja odlagališča. V ta namen je občina naročila tudi Strokovno mnenje o izvedbi odplinjevanja na odlagališču CERO Gajke, ki ga je septembra 2008 izdelalo podjetje Flopi d.o.o. iz Ljubljane, z namenom proučitve potrebnih pogojev in zahtev za izvedbo vertikalnega sistema odplinjevanja. V mnenju je predlagano nadvišanje za 2 – 3 sloje po 6 m višine. Občina je v svojih projektih tako upoštevala priporočilo za povišanje odlagališča za 2 sloja po 6 m. Nadvišanje I. faze odlagalnih polj torej ne izhaja iz dejstva, da občina ni uspela pridobiti zemljišč na II. fazi odlagalnih polj, pač pa iz zgoraj navedenih strokovnih zahtev, ki imajo podlago v zakonodaji in še predvsem v namenu, da se okoliškimi prebivalcem zagotovi objekt, ki bo kakovostno in varno deloval. Zaradi povečanja višine odlagališča je v spremembi projekta zato veliko pozornosti posvečeno tudi vizualnemu vključevanju objekta v okolico. Predvidena je sprotna predhodna izgradnja bokov odlagališča s sočasno zasaditvijo z zimzeleno vegetacijo, ki pomeni vizualno bariero. Dodatno se v 50 m pasu okoli odlagališča izvede zasaditev z vegetacijo, ki daje videz naravnega gozda, ki z nižjo vegetacijo ob gozdnem robu blago prehaja v kmetijske površine.

Izgradnja vertikalnega sistema odplinjevanja je trenutno v zaključni fazi izvedbe. Gradnja bo dokončana do 15. 6. 2010 in s tem bo odpravljen eden od vzrokov za širjenje neprijetnih vonjav v okolico.

Iz navedenega torej sledi, četudi bi želeli upoštevati zahtevo po postopnem zapiranju odlagališča, bi lahko odlagališče zaprli le v skladu z zgoraj navedenimi strokovnimi zahtevami. Sistem odplinjevanja odlagališča skupaj z monitoringom je v skladu z veljavno zakonodajo potrebno spremljati še 30 let po zaprtju.

Druga varianta, ki jo predlagajo civilne iniciative bi naj bila postopno zapiranje odlagališča CERO Gajke in odvoz ostanka odpadkov na drugo lokacijo. Glede na zgoraj navedena dejstva je tudi v tem primeru prav tako potrebno izvesti projekt nadvišanja I. odlagalnega polja, saj ga

na nižji višini ni mogoče varno zapreti v skladu z veljavnimi predpisi. Postopno zapiranje CERO Gajke v tem primeru lahko pomeni le opustitev izgradnje II. in III. faze odlagalnih polj predvidenih v osnovnem projektu iz leta 2002. V tem primeru je možna le varianta odvoza odpadkov na katero od drugih lokacij. Za prevzem odpadkov v katerem koli drugem centru v Sloveniji je potrebno predhodno pridobiti soglasje lastnikov centra, nato pa tudi soglasje države, saj se s tem ruši regijski koncept ravnanja z odpadki v RS, ki ga določajo državni strateški in operativni programi.

Pod teoretično predpostavko, da bi bilo mogoče opustiti odlaganje odpadkov na CERO Gajke in jih odvažati drugam, pa bi to zagotovo pomenilo drastičen dvig cene ravnanja z odpadki, ki bi vključeval tako dodatne stroške prevoza na drugo lokacijo, kot komercialne stroške odlaganja. Po oceni na podlagi informativnih poizvedb, bi se stroški odlaganja za gospodinjstva najmanj potrojili, hkrati pa bi obstoječe investicije vsekakor morali izvesti.

- se uskladi in reši vsa problematika s četrtnimi skupnostmi v eventualnem pripadajočem vplivnem območju lokacije odlagališča CERO Gajke v Spuhlji,

Vsa problematika v zvezi s četrtnimi skupnostmi se že ureja in se bo tudi v bodoče. Vsekakor pa še posebej v vplivnem območju CERO Gajke, ki ga določajo okoljski predpisi, okoljsko poročilo in poročilo o vplivih na okolje, saj je to tudi pogoj za pridobitev okoljevarstvenega soglasja in okoljevarstvenega dovoljenja.

- se glede na trditve, da izvajanje ravnanja z odpadki v CERO Gajke v Spuhlji ni bilo optimalno, predstavijo razlike vplivov na okolje v zatečenem stanju in po vzpostavitvi nove tehnologije.

Kot pojasnilo na to zahtevo podajamo povzetek iz Poročila o vplivih na okolje za projekt Nadgradnje regijskega centra za ravnanje z odpadki Gajke.

»Na osnovi znanih podatkov o posegu in ocene obstoječega stanja okolja na obravnavanem območju, smo v poročilu o vplivih na okolje analizirali in ocenili sprejemljivost nameravanega posega z vidika vseh dejanskih in možnih obremenitev okolja in glede vseh predvidljivih posledic za okolje kot celoto in za njegove posamezne sestavine, vključno z vplivom na zdravje človeka in človekovo nepremično premoženje. Pri tem smo upoštevali vse relevantne zakone in podzakonske akte ter referenčne dokumente EU, ki določajo standarde in normative, pravila ravnanja in najboljše razpoložljive tehnike. Pod predpostavko, da bodo v celoti upoštevani vsi predvideni in v poročilu dodatno predlagani zaščitni ukrepi, je bilo ugotovljeno, da:

- bo mehansko biološka obdelava odpadkov pripomogla k zmanjšanju emisije toplogrednih plinov, saj se bo zmanjšal delež biorazgradljivih odpadkov v odloženih odpadkih na najmanjšo možno mero. Pri sami biološki obdelavi nastaja metan, ki ga bodo energetsko izrabili v plinski napravi za proizvodnjo električne in toplotne energije. Pri tem bodo nastajale emisije toplogrednih plinov (predvsem CO₂) kot produkt zgorevanja bioplina. Preostali odpadki, ki se bodo še odlagali na odlagališču, pa bodo zaradi MBO vsebovali le minimalen delež biorazgradljivih snovi, kar pomeni, da v prihodnje ne bo več nastajanja odlagališčnega plina zaradi novih odloženih odpadkov. Sprememba sistema za odplinjevanje odlagališčnega plina z vgradnjo vertikalnih odplinjakov bo bistveno zmanjšala neposredne emisije toplogrednih plinov iz odlagalnih polj, ki še vedno nastajajo zaradi že odloženih odpadkov, s kurjenjem pa bo odlagališčni plin tudi odstranjen.
- poseg ne bo povzročil poslabšanja kvalitete zraka na obravnavanem območju. Vsi tehnološki postopki MBO, pri katerih se lahko sproščajo vonjave, bodo v zaprtih prostorih oziroma prisilno odsesovani in odpadni zrak voden na čiščenje z biofiltrom. Izbrana tehnologija, čiščenje odpadnega zraka ter oddaljenost bivalnih območij bodo zagotavljali, da se pogostost pojavljanja vonjav ne bo povečala. Prisilno odplinjanje

odlagališča ter MBO bosta pripomogla k bistveno manjšemu nastajanju odlagališčnega plina in s tem tudi k manjšemu obremenjevanju z vonjavami. Vpliv posega s stališča vplivov vonjav bo sicer prisoten, vendar bistveno manjši kot v obstoječem stanju.

- poseg ne bo povzročil poslabšanja kvalitete tal, podzemne vode in virov pitne vode na obravnavanem območju; urejen bo sistem za zajem izcednih vod, ki se bodo pred iztokom v kanalizacijo, ki se zaključuje na CCN Ptuj, obdelale v objektu za predčiščenje (reverzna osmoza). Glede na izveden monitoring čistih meteornih vod v letu 2009, ki je pokazal, da so vrednosti KPK in BPK5 presežene, je potrebno dosledno upoštevati omilitveni ukrep, ki predvideva izvedbo betonskega zidu oz. boksa na objektu kompostarne, ki bo preprečeval vnos komposta v ponikovalnik za čiste padavinske vode s strešin objektov. Predvidene ureditve predstavljajo izboljšanje glede na obstoječe stanje (opomba pripravljalca odgovora: sanacijski ukrep za izgradnjo zaščitnega zidu je že v teku, izbran je izvajalec, dela bodo izvedena v naslednjih dveh mesecih).
- poseg ne bo imel vpliva na površinske vode; površinskih voda v neposredni bližini CERO Gajke ni; vodotok Rogoznica je od lokacije posega oddaljen približno 1 km, glavni vodotok na širšem območju je reka Drava, ki je od lokacije posega oddaljena približno 2 km.
- poseg ne bo povzročil čezmernega obremenjevanja okolja s hrupom, saj bodo emisije hrupa v dovoljenih okvirih, ki veljajo za obravnavano območje, stanovanjska območja pa so oddaljena več kot 300 m.
- poseg ne bo povzročil čezmernega obremenjevanja okolja z emisijami elektromagnetnega sevanja, saj pomembnejših virov sevanja na lokaciji ne bo.
- poseg ne bo pomemben vir svetlobnega onesnaževanja, vibracij ali toplotnega onesnaževanja okolja.
- poseg ne bo pomembno vplival na krajino in vidno kakovost okolja, ob doslednem izvajanju omilitvenih ukrepov:
 - obodno zasaditev je potrebno izvesti v takšnem obsegu, da telo odlagališča ne bo v vidnem polju oken, balkonov in vhodnih vrat stanovanjskih stavb, stavb, v katerih se opravljajo izobraževalne, vzgojno-varstvene, zdravstvene in podobne dejavnosti, in drugih stavb, v katerih se ljudje zaradi dela ali počitka zadržujejo pogosto ali daljši čas, ki so oddaljene do 600 m v vodoravni smeri od zunanje meje telesa odlagališča.
 - dosledno je potrebno izvajati zasaditev oz. rekultivacijo telesa odlagališča. Območje rekultivacije je potrebno vsaj v začetnih letih po potrebi tudi zalivati. Rekultivirano območje je treba redno vzdrževati (dvoletni nadzor nad pokrovnostjo).
 - V 50 m pasu od zunanjega roba telesa odlagališča je potrebno kmetijske površine nameniti nepoljedelski rabi (priporočamo drevesno zasaditev).
- poseg ne bo vplival na kulturno dediščino; ne posega v območja varstva kulturne dediščine.
- poseg ne bo vplival na prosto živeče rastline in živali ter njihove življenjske prostore v okolici ali na varovana območja narave. Obravnavana lokacija se nahaja izven varovanih

območij narave (zavarovanih območij in posebnih varstvenih območij - Natura 2000), območij naravnih vrednot in ekološko pomembnih območij.

- poseg ne bo vplival na človekovo zdravje ali na človekovo nepremično premoženje v okolici.«

Pripravila:
Alenka KORPAR

Dr. Štefan ČELAN,
župan Mestne občine Ptuj